

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56



Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56

Az ördög cimborája

színes, magyar tévéjáték, 95 perc, 1973

rendező: Ádám Ottó

író: George Bernard Shaw

forgatókönyvíró: Ádám Ottó

operatőr: Sík Igor

szereplő(k):

Husztai Péter (Dudgeon Richard)

Lőte Attila (Anderson tiszteletes)

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56

Piros Ildikó (Andersonné)

Gábor Miklós (Burgoyne tábornok)

Sulyok Mária (Dudgeonné)

Schütz Ila (Eszter)

Márton András (Dudgeon Kristóf)

Zenthe Ferenc

Vándor József

Basilides Zoltán

Amerika, 1774. Dudgeonné sógorát, Pétert felakasztják, de törvénytelen lányát, Esztert befogadja a család. Dudgeonné férje váratlanul meghal, s végrendeletében a családi vagyon nagyobbik részét Richárdra, tékozló fiára hagyja, a többi családtagra csak kevesebb jut. Richárd arra büszke, hogy az ördög cimborájának nevezik őt. György király katonái minden városban elrettentésként embereket akasztanak. Anderson tiszteletes figyelmezteti Richárdot, hogy veszélyben van. Richárd szerint viszont inkább a tekintélyes, tisztességes emberek

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56

vannak veszélyben, mert ők alkalmasabbak arra, hogy a hatalom megfélemlítse az alattvalókat. Richárd éppen vendégségben van Andersonnénál, amikor az angol katonák lázadásért letartóztatják, mint Anderson tiszteletest. Mikor ezt megtudja a tiszteletes, rögtön Richárd bőrébe bújik, s elmenekül a lázadókhoz. Az asszony nagyot csalódik férjében. Az angol tábornok már látja, hogy ez a háború számukra veszített ügy, a felkelők már el is foglalták a szomszéd várost. Azért a hadbíróság összeül, a tárgyalás vidám hangulatban folyik az ítéletig, amikor is Andersonné közli, hogy a vádlott nem a férje. Kristóf is tanúsítja ezt, de azért az akasztás nem marad el. Az utolsó pillanatban megérkezik Anderson tiszteletes a felkelők kapitányának, vagyis neki kiállított menlevéllel. Richárdot elengedik, s a tiszteletest sem bánthatják.

*

AZ ÖRDÖG CIMBORÁJA

Tévéfilm, 1973.

http://videotar.mtv.hu/Videok/2009/06/13/19/Az_ordog_cimboraja.aspx

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56

*

G.B.Shaw

Az ördög cimborája

Színmű három felvonásban

Fordította: Mészöly Dezső

A darab a puritanizmus szatírája, ugyanakkor Shaw emléket állít az észak-amerikai függetlenségi háború hőseinek, amelynek szellemében szabadságharcos hőssé magasztosítja a fenegyereket, az „ördög cimboráját” és hadvezérré a kezdetben békés és jámbor lelkeszt. Az álszent puritánok világával áll szemben Richard Dudgeon, az „ördög cimborája”, mert ha ilyenek Isten igazi szolgálói, akkor ő inkább az ördöggel cimborál. A történelmi háttér az észak-amerikai függetlenségi háború, amely az angol gyarmatosítók ellen indítottak. Shaw megsemmisítő bírálatot mond az angol gyarmatosító hatalomról, mely annyi rosszat okozott az elnyomott népeknek. A híres – és ma is aktuális - mondat is itt hangzik el:”Meggondolta tábornok úr, hogy városokat bevehet, csatákat megnyerhet, de egy nemzetet sosem hódíthat meg?!”

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56

Az ördög cimborája a harcok tűzében magasztosul hőssé és kész életét áldozni Anderson tiszteletes helyett. Szerelemből teszi? Vagy talán korábbi elrontott életének óhajt ezzel értelmet adni? Átalakul ő is, akárcsak a lelkész, akiből forradalmár lesz. „a nagy megpróbáltatások óráiban találjuk meg legjobban önmagunkat”. A két férfi között találjuk Juditot, a tiszta asszonyt. Bár lelkész felesége, távol van tőle a puritán világ. És elköveti a kétszáz évvel ezelőtt hallatlan merészségnek számító válást, Richardot követi. Férje a harcban találja meg élete igazi értelmét, Judit meg az „ördög cimborája” mellett éli majd le életét. (részletek az előadás műsorfüzetéből)

http://szigligeti.szigligeti.ro/index.php?s=5&lang=hu&a=2&id_darab=366

*

Az ördög cimborája

színmű 2 részben

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56

A SOPRONI PETŐFI SZÍNHÁZ előadása

Író: George Bernard Shaw

Fordító: Mészöly Dezső

Rendező: Huszti Péter

Színész:

Dudgeon Richard - Kaszás Attila

Anderson, lelkes - Papp Zoltán

Swindon őrnagy - Nagy Gábor

Burgoyne, tábornok - Huszti Péter

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56

Judit - Varga Klára

Dudgeonné - Andai Kati

A lány, Eszter - Csonka Hajnalka

Hawkins ügyvéd - Cmarits Gábor

Kristóf - Mészáros Tamás

Brundell, a tábori lelkész - Sárdy Zoltán

Dudgeon Vilmos, Vilmos bácsi - Lehelvári Pál

Dudgeon Titusz, Titusz bácsi - Lisznyai József

Díszlet: Horesnyi Balázs

Jelmez: Dőry Virág

Zenei munkatárs: Löffler István

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56

Ismertető:

Az amerikai nép angol elnyomók elleni függetlenségi harcának véres időszakában, amikor megfelelő indok nélkül akasztják a lázadókat, a tékozló, önző léha embernek ismert Richard egy félreértés és egy szerelem miatt, gondolkodás nélkül feláldozza magát a kisváros lelkésze helyett. Anderson lelkész papi mivoltát meghazudtoló katonás határozottsággal indul a fiú után, hogy megmentse azt, noha tudja: Richard elrabolta felesége szívét.

Bemutató időpontja: 2003. január 31., Soproni Petőfi Színház

*

KARINTHY FRIGYES

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56

Egy úr frakkban és vörös szakállban vagy: Az ördög cimborája

<http://mek.oszk.hu/02300/02376/mp3/>

*

GEORGE BERNARD SHAW

(1856-1950)

Aki nagyon sokáig él, annak sok mindenre van ideje, és nem késik le semmiről. G. B. Shaw, aki a XX. század egyik legtermékenyebb színpadi szerzője, csak 42 éves korában írta első színdarabját. De hát utána még 52 évig élt. Nem sokkal halála előtt mulatságos darabot írt Newtonról és a tudóst meg nem értő urakról. És vénséges vénen sem ágyban, párnák közt halt meg, hanem leesett a bicikliről, és koponyatörés tett pontot tevékeny élete végére.

Ír volt, egy évszázadokban emlékező, de évtizedek alatt elszegényedett őskelta arisztokrata család fia, de alaposan össze nem illő szülők gyermeke. Az apa részeges semmittevő, afféle

kártyás-tarhás, őseire hangzatosan büszke úri kocsmatöltelék. (Nálunk a század első negyedében a vagányzsargon "darizó mangár"-oknak nevezte az ilyeneket.) Az anya finom lelkű, zongorázni művész fokon tudó, művelt zenetanárnő, aki férje helyett is pénzt keres, amíg el tudja viselni ezt a férjet. Az apa a nagyon értelmes fiút pénzkeresésre akarja szoktatni, hogy majd ő tartsa el a családot. Kiveszi az iskolából és pénzbeszedőnek adja egy ingatlanügynökséghez. Ezt is jól csinálja, és idővel hasznára lesz, hogy megismeri a titkos jövedelmek természetrajzát is. Ennél azonban fontosabb a számára, hogy minél többet tanuljon. Anyjától korán megtanulja a hangjegyeket, hamar tud zongorázni, belekap egyéb hangszerekbe is. Sokkal hamarabb lesz zenekritikus, mint író. Emellett azonban minden szabadidejét a közkönyvtárakban tölti. A történelemtől természettudományig minden érdekli. Egyszerre ismeri meg napi munkája közben a nyomort, és olvasás közben a régi és az újabb utópista szocialistákat Morus Tamástól Owenig és Saint-Simonig. Mindeközben, hogy testét erőnléten tartsa, boksolni tanul. Idővel sportolókörökben bokszbajnoknak is tartják. Rövid évekkel később, már Londonban szocialista népgyűléseken hol szónok, hol rendfenntartó rendezőgárdista. Egy ifjúkori ismerőse sok évvel később azt vallja, hogy "jobban féltünk az öklétől, mint érveitől". Még ifjú ember, amikor elkövetkezik a családi törés. Anyja egy Dublinban hangversenyező zongoraművész szeretője lesz, és amikor az hazamegy, az asszony vele szökök. Magával viszi leánygyermeküket. Meg tud ő élni zenetanításból Londonban is. A fiú kettesben marad léha apjával, aki elveszi pénzét, amelyet munkával keres. Azt is szeretné, ha a fiú cimborája lenne ivásban, kártyában. Ez elől szökök el mindörökre az ifjú Shaw. El se köszön apjától, nem szól munkahelyén se, összegyűjtött kis pénzén hajójegyet vált és egyenest Londonba megy. Soha többé nem látja apját. Anyja meg úgy fogadja, mintha el se szakadtak volna egymástól. Ágy, asztal várja. Ha új ruha kell, az anya azonnal vesz neki. A jól kereső zenetanárnő soha meg se kérdi, miből él, mit csinál. A lakásban példátlan rendetlenség van. A konyhában azonban szakácsnő tevékenykedik, s aki déltájban az asztalukhoz ül, annak behozza az ebédet. Amikor előkerül az a nő, aki hamarosan az akkor már újságíró, zenekritikus, szocialista pártszervező felesége lesz, a főbérő-anyja azonnal úgy fogadja, mint leányát. És az anya szeretője, a nagynevű művész, akiről Shaw úgy emlékezik majd, hogy jobb apja volt, mint az igazi, a fiú mellé álló leányt szintén azonnal leányának tekinti. De akkorra már jól fizetett állása van, tisztelt közéleti férfi, tehát saját lakást vesznek ki, s amint lehet, házat is vesznek, ahol a feleség rendet és tisztaságot tart, rendben tartja férje öltözékeit is. Szerető és szeretett anyósa a riasztó ellen-példa: Shaw pedig egyformán élvezi anyja rendetlenségét és felesége pedáns rendszeretét. Kezdhethet már író lenni. Zenészekről és írókról írt kötetnyi tanulmánya feltűnést kelt. Művészek és ifjú politikusok körében írókkal is összebarátkozik. Előbb a még dublini gyermekkora óta ismert, ugyancsak ír Oscar Wilde-dal, majd a tanítónak készülő, de egyre inkább íróvá váló H. G. Wellsszel, akivel majd együtt alapítják meg azt a Fabiánus Társaságot, amelynek tagjai békés úton, osztályharc nélkül akarják megteremteni a szocializmust. Ez időben már regényekkel is próbálkozik, amelyek egyelőre nem érdeklik a kiadókat. Évek múlva, amikor Shaw már neves drámaíró, a korábbi regényeket is szívesen fogadják a kiadók és az olvasók is. Így telik el az első 40-42 esztendő. Ez is fontos ahhoz, hogy megtalálja a saját, sikereket arató hangját.

Két feltűnést keltő kritikasorozatával lép az irodalmi életbe. Az első Wagner zenedrámáiról, a másodikat Ibsen drámáiról írta. A közönség és a kritika indulatos ellenszenvvel fogadta mindkét nagy újítót. Shaw igen nagy zeneértéssel elemezte végig Wagner valamennyi színpadi zenés művét. Felismerte, hogy ez a zeneszerző kitűnő költő és drámaszerző. A drámák tartalmát, szövegét esztétikai, történelmi és politikai szempontból elemezte, kimutatva, hogy a zene hogyan fejezi ki az eszmei mondanivalókat. Shaw ezekkel az elemzésekkel nagy feltűnést keltett, majd diadalmaskodott. Az is érdekes, hogy a küzdelmet nem a saját nevében kezdte. A szerkesztő, aki közölte folyóiratában, úgy vélte, hogy angol olvasó ezeket a szempontokat nem fogadja el angol kritikustól. Javasolta tehát, hogy válasszon egy írói álnevet, lehetőleg olaszt, az olaszokról elhiszik, hogy értenek a zenéhez. Így már az első cikk szerzőjének Cornata Basso nevet adtak. Ez olaszul hangzott, és nagyon kevesen vették észre, hogy ez olaszul "Mély Trombitát" jelent. A megtévesztés akkor derült ki, amikor a sikeres kritikák együtt kötetben jelentek meg ilyenformán: "Cornata Basso kritikái Richard Wagnerről, írta G. B. Shaw". Ekkorra már egyre többen kezdték ismerni és kedvelni Wagnert, Shaw-ról pedig elhitték, hogy igazi, szakszerű kritikus. Ezért az Ibsenről szóló kritika-sorozat már a saját nevében jelenhetett meg. Ez is áttörés volt. Ibsentől nem csak idegenkedtek, de kemény kritikája a polgári élet hazugságairól Európa-szerte felháborodást keltett. Shaw komoly tartalmú, de szellemes hangvételi írásai ugyan meghökkentőek voltak, de gondolkodásra készítettek. Elő is segítették Ibsen befogadását.

Jó ideig újságírónak és politikusnak ismerték. A különböző hírlapokban és folyóiratokban zene-, színi- és irodalomkritikusként tartották számon. Igen jó szakembernek ismerték el. Politikus vitáit ugyan érdeklődve olvasták, de nemcsak jobbról, hanem balról is vitába szálltak vele. Ő magát kezdettől mindvégig szocialistának tudta és mondta. Ez ellene bősztette nemcsak a konzervatívokat, hanem a haladó-liberális polgárokat is. Balról sok kifogás érte fabiánus álláspontja miatt. A fabiánusok békés úton képzelték el az osztály nélküli társadalom megvalósítását. Hirdették, hogy a lassú tempó, a halogatás előbb-utóbb eredményre vezet és nem jár emberáldozattal. Ezért nevezték el magukat az ókori híres Fabiusról, akinek már a maga korában "Halogató", latinul "Cunctator" volt a jelzője. Ezzel se a szociáldemokraták, még kevésbé később a kommunisták nem értettek egyet. De fontos szövetségesnek ismerték el. A Szovjetunió kritikája bár fenntartásokkal, de elismeréssel szólt róla. Konok szocialista volt, de kommunista nem lett. Azt azonban elfogadta és vállalta, hogy amikor már a második világháború után megalakult az "Angol-Szovjet Baráti Kör", őt kérték fel tiszteletbeli elnöknek.

Ehhez azonban még világhíres drámaírónak kellett lennie. Későn, de nem elkésve az is lett. Újságíró kollégája biztatta, hogy írjon drámát. Vitacikkei alapján el tudta képzelni, hogy hatásos dialógusokat tud írni. Meg is írta, s amikor azután kész lett, a biztató kolléga visszariadt, és sokáig egyetlen színház se merete bemutatni. Ez volt a "Warrenné mestersége". Jó tíz évig magántársaságban se merték bemutatni, és két évtizednek kellett elteltie, amíg színházban - hangos botrányok közt - először játszották. Addigra már rég népszerű volt a kontinensen, sőt, már sikerei voltak otthon is egyéb darabjaival. Ezt azonban a könnyen botránkozó angol közönség, kritika és az egész irodalmi-színházi világ botránkozótóan erkölcstelennek tartotta. Holott az erkölcstelenség megbélyegzése volt és maradt azóta is. Warrenné ugyanis tisztes gazdag asszony, de csak később fedezi fel a leánya, hogy vagyona és jövedelme onnét származik, hogy jól menő bordélyháza van. Üzlettársa pedig egy pap. A leány többé nem akarja elfogadni a jómódot, szégyelli, hogy neveltetésére és műveltségére ez a piszkos jövedelem adott lehetőséget. Ez az összeütközés anya és leánya közt izgalmas cselekményben bontakozik ki. Shaw is úgy járt, mint korábban Ibsen: az erkölcstelenségeket leleplező és megbélyegző drámáit előbb botrányok közt elutasították, majd kevés évtized múltán lelkesedtek értük. Egész sor színjátéka komoly kritika a polgári élet hazugságai ellen. Ibsen azonban drámái, gyakran tragikus hangon ítélik, Shaw nevetve és nevettetve vígjátékokban tart tükröt nézői elé. Közben történelmi komédiákat is ír. A "Caesar és Cleopatra" az ókori hódítókkal együtt a jelenbéli hódítókat - például Angliát - is leleplezi. Ez a római tárgyú komédia mégis sikeres volt, de az igazi remekmű, "Az ördög cimborája" olyan botrányt váltott ki, hogy Angliában nem is játszották, miközben Amerikában nemzeti drámának tekintik. Tudniillik az amerikai szabadságharc idején játszódik, fegyverrel állnak egymással szemben a gyarmatosító angolok és a szabadságukért küzdő amerikaiak. A nagyon komoly hangú vígjáték pedig egyértelműen Amerika-párti. A XX. század egyik legjobb, legszebb történelmi drámája. De még jobb, még szebb a két világháború közt írt remekmű - a "Szent Johanna" -, amely sokak szerint nemcsak Shaw, de az évszázad legnagyobb színjátéka.

Addig azonban kalandos volt a szerző útja. Az első világháborúban nyíltan hirdette pacifista voltát. Le merete írni, hogy ő a német szegény embert ugyanúgy szereti, mint az angol szegény embert, és az angol imperializmust semmivel se tartja jobbnak, mint a német imperializmust. Erre hivatalosan eltiltották a drámaírástól, illetve attól, hogy az irodalomban egyáltalán a neve is említettessék. Ez se rendítette meg. Nem is tagadta, hogy hazai és külföldi színházi sikerei hoztak annyit, hogy évekig is meg tud élni, ki tudja várni, amíg rájönnek, hogy neki van igaza. Persze a háború végével azonnal még népszerűbb lett. Ez időben, a két világháború közt írta legremekebb színjátékait. És a "Szent Johanna" bemutatása óta a műfaj klasszikusának számít. A franciák hősnőjében nem a szentet, hanem a nép szabadságának hőset mutatja be. Mesteri módon játszik a tragikus és vígjátéki jelenetekkel. A komor tragédia egy furcsa komédiával végződik, akárcsak a görög tragédiák a befejező szatírájattal. Johanna

vértanúhalála után az alvó király azt álmodja, hogy a halott hősnő visszatér. Mindenki ünnepli, azt is közlik vele, hogy éppen szentté avatják. Erre a mennyekbe emelt hősnő kilátásba helyezi, hogy akkor fel fog támadni. Erre mindenki megijed, mert nyilvánvaló, ha újra köztük lenne és megint a nép élére állna, akkor kénytelenek lennének újra máglyára vinni. Ez azonnal világsiker lett, ma is az. A szerző világszerte népszerű volt már. Színészek és főleg színésznők versengtek hatásos szerepeiért. Két világhíres színművésznő is volt szerelmes barátságban vele. Leveleztek is egymással otthon, Londonból Londonba. Shaw nagyon szellemes levélíró volt, de barátnői sem maradtak el tőle. Minden levelük megmaradt. Idővel Shaw könyvekben adta ki mind a két levélváltását. Mind a kettő a művészi-irodalmi élet kitűnő dokumentuma. Shaw nagyon okos felesége is jól mulatott rajtuk. A londoni közönség pedig legalábbis sejtette, hogy a nagy szakállú, örökké fiatalos író egyéb hölgyekkel is bizalmas barátságban lehet, miközben jó férj hírében áll. - Egy ízben egy újságíró megkérdezte Shaw feleségét, mit tud férje titokban tartott életéről. A bölcs és szellemes asszony ezt válaszolta: "Jó nevelésű férfi és asszony nem érdeklődik házastársa másokra tartozó érzelmeiről és olyan sétálgatásairól, amelyeket nem kíván otthon közölni" (nyilván sok férfi sajnálja, hogy nem ilyen felesége van).

Fél évszázad drámai terméséből egész sor remekművet lehet kiválogatni. De a játékosan könnyed komédiák jó része is a halhatatlanok listájához tartozik. A második világháború után leginkább időszerű politikai témákat formál komédiává. Néha azonban megint visszafordul a múltba, egészen a végső, a Newtonról szóló komédiáig. Ünnepezt íróként halt meg, akit életében is, halála óta is sokan ócsároltak, lebecsültek, ellenségnek tartottak. Életében sem ártott neki a szidalom, halála óta még kevésbé.

*

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56



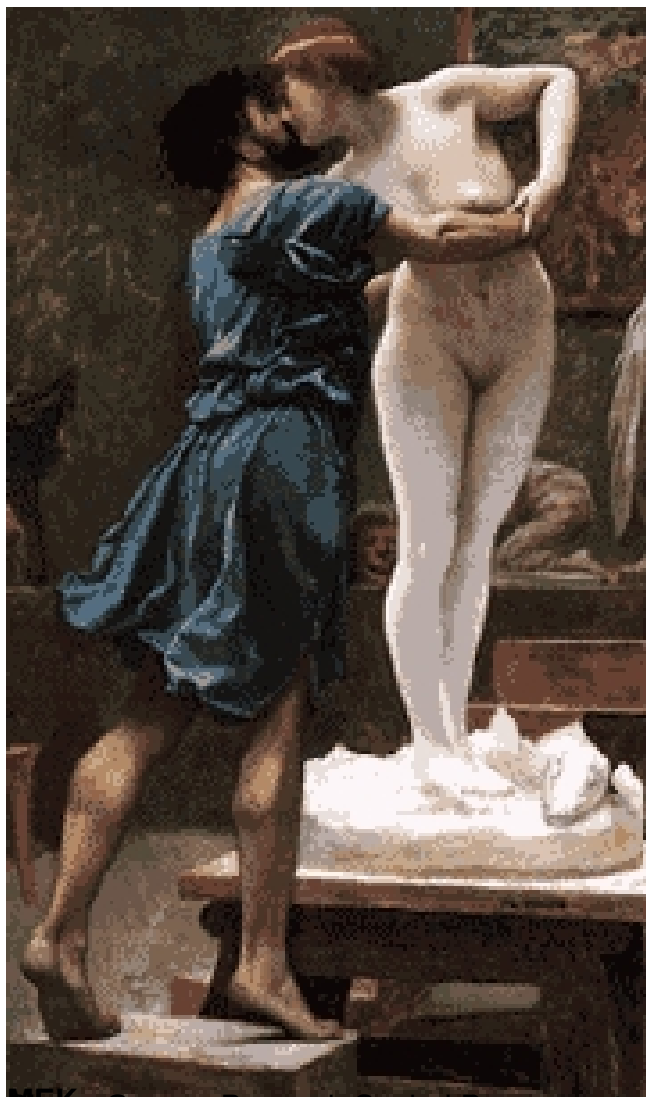
Magyar Gárdonyi Miklós

<http://www.magyar-szinhaz.hu/2012/07/25/az-ordog-cimboraja.html>
http://en.wikipedia.org/wiki/George_Bernard_Shaw

Az ördög cimborája

Írta: Jenő

2012. július 25. szerda, 12:53 - Módosítás: 2012. július 25. szerda, 12:56



[http://www.budapesti-muzeumok.hu/](#) on mestersége